

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Portugalia. — Anglia. — Włochy. — Niemce. — Rosya. — Grecya. — Turcya. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka. Sprawy krajowe.

Lwów, 30. kwietnia. Pospieszamy podać do wiadomości publicznej, że ponieważ według powtórnych urzędowych doniesień c. k. austryackiej agencji w Jasach i zgadzających się z niemi wiadomości prywatnych, zaraza na bydło w Multanach zupełnie zgasła, przeto zachowywana dotychczas na granicy Bukowińskiej ku wspomnianemu księstwu naddanajskiemu 10dniową kontumacyę bydła rogatego zmienia się na trzydniowy termin obserwacyjny bydła, a ten zmodyfikowany środek wszedł już w użycie.

(Ambasadorowie obcych rządów na audyencyi u Jego Mości Cesarza.)

Wiedeń, 28. kwietnia. Dotychczasowy król. pruski nadwyznaczajny poseł i pełnomocny minister przy dworze cesarskim, hrabia *Bernstorff*, miał zaszczyt przedłożyć J. M. Cesarzowi dnia 25. kwietnia r. b. pismo odwołujące go z posady. Tego samego dnia dawał J. M. Cesarz pożegnawczą audyencyę odwołanemu w Wiedniu na inną posadę król. duńskiemu posłowi, hrabi *Bille-Brahe*, i oraz przyjął z rąk jego zastępcy, król. duńskiego szambelana hrabi *Plessen*, król. pismo wierzytelne.

(Lit. kor. austr.)

(Śmierć weneckiego Arcybiskupa-Patryarchy.)

Wenecya, 26. kwietnia. Wczoraj zeszedł z tego świata tutejszy arcybiskup-patryarcha.

— Szeł sekcyjny pan *Csoernig* odjechał 26. kwietnia r. b. z Tryestu do Wenecyi dla załatwienia sprawy względem wolnego portu w Wenecyi.

(Wiadomości z Cattaro o stosunkach w Bagnani i Grahowo.)

Zara, 22. kwietnia. Przybyły tu z Dalmacyi paropływ przywiózł następujące wiadomości z Cattaro z 18. kwietnia o stosunkach w Bagnani i Grahowo:

Według upewnienia przybyłej napowrót z Stolacza deputacyi Bagniańskiej doznała ona dość uprzejmego przyjęcia ze strony wezyra Hajreddina Baszy. Wszelakoż wypytywał Basza wysłanników za pośrednictwem swego tłumacza, władcyki z Mostaru, o szczegóły napadów zbójceckich przez mieszkańców z Bagnani na ziemię turecką, karciał ostro podobne zdrożności i zagroził ostremi środkami, w razie gdyby napady te miały się powtórzyć, lub gdyby nie zaspokojono zrabowanej niedawno temu karawany. Następnie odprawiono deputacyę z poleceniem powrócenia po świętach wielkanocnych w towarzystwie 30—40 jej komitentów. Jednego z członków deputacyi, księdza Kerst-Koprowicza przytrzymaono w Stolaczu.

Ludność w Grahowo zaczęła znowu napadać na ziemię turecką; w nocy z 12. na 13. wyruszyło około 50 zbrojnych osób do Gacko w zamiarze rabunku.

W najnowszych wszelakoż czasach zdają się Grahowianie przychylić do zgody z Rajami w Hercegowinie; jakoż wysyłają teraz nawet podjazdy swoje dla wstrzymania tych band, któreby zamierzały napastować Rajów w Hercegowinie, i niedopuszczają im dalszego pochodu.

13go kwietnia przyszło też w Grahowo do krwawej utarczki z jedną bandą czernogóorską, która powracała z łupem zabranym u kilku chrześcian w Hercegowinie

Również i senat czernogóorski oświadczył się teraz za chrześcianami w Hercegowinie, i skłonił niedawno temu Czernogóorców z Zuzzy i kilku Grahowianów do oddania zrabowanego bydła.

W Grahowo oczekują przybycia 30 Czernogóorców mających pełnić służbę milicyi krajowej.

W Bośni spodziewają się znacznych posiłków tureckich wojsk regularnych.

(W. Z.)

(Kurs wiedeński 29. kwietnia 1851.)

Obligacye długu państwa 5% — 96 $\frac{1}{2}$; 4 $\frac{1}{2}$ % — 84 $\frac{1}{2}$; 4% — 4% z r. 1850 — —; 3% — —; wylowowane 4% — —. Losy z r. 1834 — —; z r. 1839 — 298 $\frac{3}{4}$. Wiedeńskie miejsko bankowe 2 $\frac{1}{2}$ % — —. Akcyje bankowe — —. Akcyje kolei północ. 1310. Głognickiej kolei żelaznej — —. Odenburg. 122 $\frac{3}{4}$. Budwejskie — —. Dunajskiej żeglugi parow. — —. Lloyd — —. Listy galicyjskie — —.

Ameryka.

(Data statystyczne.)

Dzienniki amerykańskie zawierają następujące statystyczne data: Liczba znajdujących się w krajach pogańskich *misjonarzy* ewangelickich wynosi około 1500, a łącznie z ich pomocnikami, krajowcami i obcymi przybyszami przeszło 7800. W samych tylko państwach zjednoczonych wyłożono roku zeszłego 740,000 dolarów na misye zagraniczne; na cele misyi religijnych wewnątrz kraju, tudzież na budowy kościołów, place dla duchownych itp. 9 mil. dol. W państwach zjednoczonych znajduje się 29,000 kościołów i 23,000 księży.

Portugalia.

(Zamiary Saldanha.)

Z ścisłego porównania ostatnich wiadomości i korespondencyi z Lizbony pokazuje się dość wyraźnie, że Saldanha miał tylko na celu obalenie hrabiego Thomar. Połączenie się z żywiołami demokratycznymi w kraju niebyło dotąd widocznym zamiarem jego. Saldanha obawia się bowiem bardzo, aby rozszczenia demokracji niewzięły przewagę nad nim, i aby w końcu nie znalazł się na takim punkcie, gdzieby ze wszech stron miał otwartych nieprzyjaciół przed sobą. Listy z Portugali ogłaszane w dziennikach angielskich, różnią się tak dalece w zdaniach swoich o stosunkach tamtejszych, że trudno wyrozumić z nich właściwy stan rzeczy. Jedne utrzymują, że rewolucya prawie już się zakończyła, podług innych zaś zaczyna się rozwijać dopiero przyszyły dramat rewolucyjny.

Depesze lorda Palmerstona do posła angielskiego w Lizbonie odejdą dopiero pojutrze z Londynu.

(Lloyd.)

(Wiadomości z „Diario do Governo“)

Lizbona, 14. kwietnia. Dzisiejszy „Diario do Governo“ zawiera następujące doniesienia:

Jego król. Mość naczelny dowódzca armii przedsięwziął wszystkie potrzebne środki do czynnego ścigania buntowników.

Książe Saldanha przybył do Coimbrzy dnia 12. b. m. o 7 godz. wieczór. O 8 godzinie wkroczył do tego miasta piąty batalion strzelców. Major tego batalionu pozostał w Leira, niechcąc z kilkoma innymi towarzyszyć powstańcom.

Mieszkańcy Coimbrzy dali jawne dowody niechęci przeciw marszałkowi. Słychać, że za przybyciem księcia cofnęły się oddziały kawalerji i artylerji, znajdujące się załogą w tem mieście.

Ten sam dziennik rządowy zawiera oprócz tych szczegółów następujący nadzwyczajny dodatek:

Rząd otrzymał właśnie zwykłym kurjerem urzędowe wiadomości z Evora, Beja, Portalegre i Foro z doniesieniem, że najzupełniejszy spokój panuje w tych obwodach, i że w wojsku, które się tam znajduje, najlepszy panuje duch i zupełne posłuszeństwo dla rządu Jego królewskiej Mości. Wojenny statek parowy „Mondello“ pod dowództwem kapitana Soares Franco wrócił z Oporto i stanął w Tagu o północy. Przywozi on depesze cywilnych gubernatorów z Oporto, Braga i Viana i od jenerałów dowodzących trzecią i czwartą dywizyą wojskową, w których donoszą, że największa spokojność panuje w tych obwodach i duch wojska jest najlepszy.

W Oporto otrzymano wiadomości z drugiej i piątej dywizji wojskowej. Powzięto wszelkie kroki do oparcia się powstaniu i odparcia wszelkiej przemocy. Z północy nienadeszli kurjery; wiadomo jednak przez umyślnego posłańca rządowego, że jenerał Morcelly wyruszył z Santarem dla ścigania powstańców. Rząd portugalski destytuował pułkownika 5go pułku strzelców również i pułkownika 1go pułku za udział w powstaniu. Pułkownicy 4go pułku kawalerji i 7go pułku, którzy niechcieli mieć wspólnej sprawy z księciem Saldanha, mianowani zostali komandorami orderu „wieży i miecza“.

Anglia.

(Sprawy parlamentu.)

Londyn, 24. kwietnia. Znowu zajmują się tu dyskusyą nad otworzeniem parlamentu. Dnia 5go maja będzie dyskutowany tytuł bilów na komitetowym posiedzeniu izby niższej, i słychać, że ultra torysowie chcą tę sprawę wiwnąć z rąk rządu i w swą własną zamienić. Walpole zamysła przy tej sposobności odświeżyć historyczną zawiść swjej familii przeciw katolicyzmowi. Poprawki, które mają być zaproponowane, nadadzą temu bilowi całkiem nowy i stanowczo nieprzyjacielski charakter, a przy usposobieniu izby można się spodziewać, że lubo nie wszystkie, jednak po większej części przyjęte będą. — Urquhart, zacięty nieprzyjaciel Palmerstona, przedłoży wniosek, według którego wszelka wina samowolności papieżkich spadnie na ministeryum i na rewolucyjną politykę Palmerstona.

(Poprawka pana Walpole do antypapieżkiego bilu lorda J. Russell. — Uczta u lorda-majora.)

Londyn, 23. kwietnia. Poprawka, którą Spencer Walpole zamysła przedłożyć w komitecie do antypapieżkiego bilu lorda J. Russell, opiewa w miejscach, odstępujących od ministryalnego projektu do ustawy, jak następuje: „Jeżeliby jakakolwiek osoba wykonywała lub przywłaszczała sobie wykonywanie jakiegokolwiek sprawy lub urzędu w jakiej bądź sferze, na mocy brewe, reskryptu lub apostołskiego listu, wydanego w Rzymie 29. września 1850 i mającego na sobie podpis biskupa Rzymu, który według dawnego zwyczaju kościoła rzymskiego przywłaszcza sobie prawo zaprowadzić w królestwie Anglii hierarchię biskupią od swych siedzib nazwaną, i używa tytułów od miejsc, należących do panowania korony angielskiej; albo jeżeliby jaka osoba pod pozorem jakiegokolwiek od rzymskiego biskupa lub od stolicy biskupiej nadanego pełnomocnictwa przywłaszczała sobie prawo lub twierdziła, że może wykonywać jakakolwiek władzę, jurysdykcję i moc nad jakąś prowincją, dycezyją, okręgiem lub dystryktem w granicach połączonego królestwa; albo jeżeliby jaka osoba teraz lub później otrzymała od rzymskiego biskupa lub od stolicy biskupiej, i jeżeliby ogłaszała i wykonywała w jakiegokolwiek części połączonego królestwa, brewe, reskrypt albo list apostołski, tedy ta osoba zapłaci za pierwsze przekroczenie sumę 100 funt. sztr. kary, którą królewski sąd na czyjebądź zaskarżenie wyegzekwuje, a za drugim przekroczeniem będzie skazana ta osoba prócz kary 100 funtów sztr., na wydalenie z tego królestwa na czas, który w tym wyroku będzie oznaczony, a jeżeliby ta osoba nie chciała być posłuszną rozkazowi wydalenia, tedy sekretarz stanu spraw wewnętrznych ma prawo pisemnym rozkazem oddać ją w areszt królewskiemu posłańcowi (*Queens Messenger*), dla wytransportowania jej stosownie do stanu i charakteru z królestwa. Każda osoba, która po wydanym na nią wyroku wydalenia, znowu do tego królestwa powróci, będzie za morze wysłana, jak to pod dniem 10. za Grzegorza IV. w rozdz. 7. względem jezuitów i członków zakonów religijnych zastrzeżono.“

Lord-major dał w poniedziałek wielkanocny w egipskiej sali mansion house jak zwykle wielką ucztę, na którą 350 lady i gentlemen było zaproszonych. Toast lorda majora za zdrowie reprezentantów obcych narodów, odwzajemnił turecki sprawujący interesa, jedyny dyplomata, który na tym festynie się znajdował.

(Program otwarcia wystawy przemysłowej.)

Londyn, 24. kwietnia. Dzisiaj publikowano program dla otwarcia wystawy przemysłowej, który zawiera następujące postanowienia:

„Pomocnicy wystawiaczów, którzy przez komitet wykonawczy są potwierdzeni, będą między 8 i 9tą godziną wpuszczeni wyrazonymi na ich biletach drzwiami, i zajmą natychmiast swoje miejsca obok stołów i przedmiotów, które przez pryncypałów są wystawione.“

„Właściciele biletów na czas trwania wystawy będą między 9tą i 12tą godziną wpuszczani wszystkimi drzwiami wschodniej, południowej i zachodniej strony gmachu i wolno im zajmować miejsca według rozporządzeń policyi w dolnej części i na galeriach, wyjąwszy te, które w nawie i w poprzek kratą są przedzielone.“

„Ku północnej stronie w środku nawy poprzecznej będzie wzniesiona estrada, z krzesłem królewskim.“

„Komisarze Jej król. Mości wraz z swoim komitetem wykonawczym i rzeczywistymi komisarzami zagranicznymi zgromadzą się o pół do dwunastej w nawie poprzecznej, naprzeciw estrady, w zupełnym uniformie albo ubiorze balowym.“

„Jmks. arcybiskup z Canterbury, ministrowie Jej król. Mości, dygnitarze państwa, obcy posłowie i ministrowie zajmą również o pół do dwunastej swe miejsca na estradzie po prawej i lewej stronie królewskiego krzesła w zupełnym ubiorze galowym.“

„Jej Mość królowa uda się w całej okazałości z królewską familią, obcymi gośćmi itd. i z swoim dworem z Buckinghamskiego pałacu przez Konstitution-Hill i Rotten-Row, i północną bramą wejście o dwunastej godzinie do gmachu wystawy. Poczem udawszy się na estradę zajmie miejsce na wspomnianem krześle.“

„Za przybyciem Jej Mości królowej odśpiewa chór *God save the Queen*. Gdy królowa zajmie swe miejsce, uda się Jego król. Mość książę Albert do komisarzy królewskich, i na ich czele po skończonej muzyce wstąpi na estradę, odczyta Jej król. Mości krótkie sprawozdanie o czynnościach komisji aż do tego czasu, poczem go doręczy Jej Mości królowej wraz z katalogiem wystawionych przedmiotów. Jej Mość królowa da łaskawą odpowiedź, którą jej sekretarz stanu doręczy, poczem Jego król. Mość książę Albert zajmie znowu swoje miejsce obok Jej Mości królowej.“

„Ciało dyplomatyczne odczyta Jej Mości królowej adres ze strony narodów zagranicznych, które się do wystawy przyczyniły, i na ten adres da Jej Mość królowa również najłaskawszą odpowiedź.“

„Poczem Jmks. arcybiskup z Canterbury odmówi modlitwę, błagając Boga, aby na to przedsięwzięcie zlał błogosławieństwo swoje. Po modlitwie odśpiewa chór hymn krótki.“

„Poczem na czele komisarzy rozpocznie się pochód królewski. Najprzód uda się wprawo, ruszy ku zachodniemu końcu nawy przez jego północną stronę, powróci południową stroną poprzecznej nawy ku wschodniemu końcowi, i wzdłuż północnej strony znowu do środka się dostanie. W taki sposób wszyscy obecni, po których się spodziewamy, że swoje miejsca zatrzymają, będą mogli widzieć Jej Mość królowę i cały pochód.“

„Podczas procesji wyznaczone na to organy będą przegrywać marsze, rozpoczynając muzykę za zbliżaniem się królowej.“

„Królowa za powrotem na estradę ogłosi wystawę za otworzoną, a grzmiące trąby i wystrzały salwów królewskich na północnym brzegu Serpentyntu oznajmia ten akt publiczności, poczem będą otwarte baryery, które trzymały nawę, i wolno będzie publiczności przechadzać się po gmachu.“

„Jej Mość królowa uda się potem tą samą drogą z powrotem do Buckinghamskiego pałacu, którą przyjechała.“

„Wszystkie drzwi, które o pół do dwunastej były pozamykane będą po odjeździe Jej Mości królowej natychmiast otworzone.“

(„Times“ o przyszłym położeniu politycznym Francji.)

Londyn, 23. kwietnia. Dziennik *Times* pisze w dzisiejszym kierującym artykule między innymi: „Jakiegokolwiek mogą być zdania względem przyszłego położenia politycznego Francji w obec tak przeciwnych sobie domagań republiki i monarchii — legalnego porządku a rewolucji, utrzymania konstytucji a jej rewizji — wszelakoż nie zachodzi w tem żadna wątpliwość, że same już postanowienia orzeczonej konstytucji prowadzą do wielkiej w najbliższym roku walki, która dla terażniejszych nieuregulowanych stosunków krajowych i ustawami oznaczonego kresu terażniejszego rządu jest nieuchronną. Niezgadza to się z prawdą, co niedawno temu wyrzekł Cavaignac tonem despotycznym podczas rozpraw, że „każdy rząd pozwalający rozstrząsać zasady swe kardynalne, tak dobrze jakby już nie istniał.“ Pokąd tylko Francja będzie wolną, tak długo powinny rządowe jej zasady podlegać wolnej dyskusji. Przedłożona teraz do rozstrzygnięcia narodu sprawa, może tylko w dwojaki sposób być załatwiona: głosowaniem lub wojną domową. Ten stan rzeczy zwraca teraz na siebie uwagę wszystkich stronnictw.“ (P. Z.)

Włochy.

(Ustawa o druku dla Królestwa Neapolu.)

Neapol, 16. kwietnia. Główną treść postanowień nowo wydanęj, w *Caserta* dnia 7. kwietnia datowanęj ustawy druku jest następująca: Drakarnie i litograficzne zakłady wolno otwierać tylko za pozwoleniem policyi; za każdą prasę należy złożyć kaucyi 1, 5, 10 i 20 nawet dukatów — stosownie do różnej ich kwalifikacji. Typograficznych i litograficznych zakładów niewolno bez pozwolenia zwierzchności przenosić na inne imię lub własność. *Wszelkie prace w drukarni odbywać się mają jawnie*, i niemożna się podczas prac tych zamykać. W każdej drukarni prowadzony ma być pod dozorem policyi dokładny rejestr wszelkich druków, a nadto wymieniona liczba odbitych egzemplarzy. Bez poprzedniego pozwolenia nie może być drukowane, jakoż przed rozpoczęciem druku należy podać prozbę w tej mierze z wymienieniem nazwiska autora i liczby odbić się mających egzemplarzy. Rewidentów (cenzorów) mianuje król na przedstawienie ministra oświecenia, a dla Sycylii na przedstawienie sekretarza państwa przy generalnym namiestniku i oraz ministrowie dla spraw sycylijskich. Rewidenci mają komisyi cenzuralnej przedkładać zdanie swoje, i oświadczyć się za odrzuceniem całego dzieła lub niektórych tylko ustępów. *Pochwały wierszem lub prozą mogą być drukowane tylko za przyzwoleniem tyczących się osób.* Po wytłoczeniu dzieła mają rewidenci porównać egzemplarz z rękopismem, a w razie niezgodności podpadać konfiskacji wszystkie zasobne egzemplarze. Szczególną uwagę należy zwracać na książki naukowe i do nabożeństwa. W księgarniach utrzymywane być ma dokładny spis wszystkich na sprzedaż wystawionych książek i druków. Dzieła przeznaczone do druku w miastach prowincjonalnych przesłane powinny być przez intendentów do prezydentów komisji cenzuralnej w stolicy dla przedsięwzięcia poprzedniczej rewizji.

Turyń, 24. kwietnia. Mówią powszechnie, że *Deferrais* mianowany ma być ministrem sprawiedliwości. (Lit. kor. austr.)

Niemce.

(Skład sejmu związkowego.)

Frankfurt, 25. kwietnia. Mający się zebrać nanowo w połowie maja sejm związkowy składa się z plenum 36 rządów z 67 głosami i z rady ściślejszej, liczącej 17 głosów z 6 głosami zbiorowymi. Cztery z pomiędzy tych głosów zbiorowych zastępować będzie zawsze jeden tylko pełnomocnik, dwa ostatnie zaś, Brunzwick i Nasau (13) i cztery wolne miasta (17) reprezentowane będą przez różnych posłów swoich z tem zastrzeżeniem jednak, że posłowie ci będą od czasu do czasu na przemian reprezentować te głosy zbiorowe. Teraz przypada 17sty głos na Lubekę. Po upływie trzech miesięcy przyjdzie kolej na posła frankfurtskiego, potem na bremeńskiego a w końcu na hamburgskiego. Od roku 1848 odpadły od plenum (do dalszych obliczeń) 2 głosy skutkiem abdykacyi obudwu książąt hohenzollerskich. (G. Wr.)

(Reskrypt ministerstwa wojny.)

Mnichów, 22. kwietnia. Równie jak w innych państwach niemieckich nakazano teraz także i w Bawaryi zrzucenie kokard niemieckich w armii. Tyczący się reskrypt ministerstwa wojny, rozesłany dziś do wszystkich komend wojskowych, jest następującej treści: „Jego król. Mość raczył zezwolić najłaskawiej najwyższemu postanowieniem z 19. b. m., aby zaprowadzone reskryptem z 8. czerwca 1848 kokardy niemieckie i wstęgi sztandarowe w armii królewskiej znowu odjęte i oddane zostały. Do tego mają być zastosowane

dalsze rozporządzenia w tej mierze. Przynajmniej trzeba, że byłoby to zarówno niekorzystnym jak i nierozsądnym, gdyby z pomiędzy wszystkich wojsk niemieckich tylko armii bawarskiej pozwolono zatrzymać barwy niemieckie. Komendanci wojsk tułczyjszych nakazali oddziałom swoim podejmować dziś jeszcze kokardy niemieckie, ponieważ na jutro kazał Jego król. Mość wystąpić w paradzie wszystkim oddziałom załogi tułczyjszej. Dziś był monarcha obecnym na wielkiej manewrze piechoty i kawaleryi, a w ciągu dni następnych odbędzie się na zakończenie musztry wiosennej jeszcze kilka manewrów znaczniejszych.

(Lid.)

(Zaślubiny księżniczki Anhaltskiej z panującym księciem Nassawskim.)

Dessau, 24. kwietnia. Wczoraj wieczór odbyły się w rycerskiej sali tułczyjszego rezydencyonalnego zamku uroczyste zaślubiny Jęj Mości Adelaidy księżniczki Anhaltskiej z Jego Mością panującym księciem Nassauskim w obecności Jego Mości najstarszego panującego księcia Anhaltskiego, księcia dziedzicznego tudzież innych książąt i księżniczek panującego domu, równie jak w obec Ich królewiczowskich Mości Wielkiej księżny Meklenbursko-Strelieckiej, księżniczki Karoliny Meklenbursko-Strelieckiej, Ich Mości panującej księżny z Anhalt-Bernburg, owdowiałej księżny z Anhalt-Cöthen, Fryderyka księcia Heskiego, księcia Nassauskiego, księcia w Holsztyn-Glücksburg, następnie książęcego Nassauskiego prezydenta ministrów Wintzingerode i tułczyjszych ministrów stanu, rzeczywistych tajnych radców Gossler i Plotz, nakoniec w obec wezwanych na tę uroczystość dworzan i urzędników publicznych, tudzież korpusu oficerów z trzech księstw Anhaltskich i deputacyi obywateli z Wiesbaden. W sobotę przedpołudniem udadzą się dostojni Nowożeńcy w podróż do Wiesbaden.

(Uroczysty obchód zaślubin księcia Nassauskiego z księżniczką Dessauską.)

Wiesbaden, 23. kwietnia. Zawarty dzisiaj w Dessau związek małżeński naszego Monarchy z Maryą Adelaidą księżniczką Dessauską, urodzoną 25. grudnia 1833, obchodzono tu nabożeństwem w ewangelickim i katolickim kościele, paradą i sutą ucztą w hotelu pod Orłem. O godzinie ósmej doniósł telegraf o odbytem przed godziną zaślubieniu, które natychmiast uderzeniem we wszystkie dzwony i 101 wystrzałami z dział publiczności ogłoszono.

(Rozkaz rządu państwa Buenos-Ayres do konzula w Hamburgu.)

Hamburg, 23. kwietnia. Tutejszy jenerałny konzul państwa Buenos-Ayres otrzymał rozkaz od swego rządu, aby senatowi naszemu zrobił przedstawienie z powodu przedsiębranych tu werbunków dla Brazylii. Dziś tedy wypełnił jenerałny konzul to polecenie przedkładając w własnoręcznym piśmie senatowi życzenie swego rządu. W piśmie tem użala się jenerałny konzul na to, że senat cierpiął w okręgu swoim werbunki dla Brazylii i uzbrojenia przeciw Buenos-Ayres a nawet je popierał, kiedy Francya i Anglia zakazały je surowo w swoich państwach. Zarazem doniósł senatowi pełnomocnik rządu Buenos-Ayres, że w razie wybuchnięcia wojny z Brazylią musiałby Hamburg sam sobie przypisać winę tego, gdyby państwo Buenos-Ayres traktowało go jako stronę nieprzyjacielską. Doktor Gallois, który doniósł senatowi o werbunkach brazylijskich i żądał śledztwa w tej mierze, otrzymał przed kilku dniami następującą rezolucję: „Ponieważ suplikant mianujący się pełnomocnikiem kilku przez brazylijskich werbowników uwiedzionych indywiduów ani niewykazał się upoważnieniem w tej mierze ani też udowodnił dostatecznie owe szalbierstwa, przez które mniemani mandaci jego oszukani być mieli, a oraz zważywszy, że suplikant wtedy tylko mógłby być uważany za mającego prawo żądać śledztwa w tej sprawie, gdyby to się w istocie było stało: przeto nieuznano za potrzebne uczynić zadość bezzasadnej prośbie suplikanta.“ Dr. Gallois chce się teraz odwołać z tem do starszyny, i zapytać ją, czyli ustawa z roku 1805, odnowiona w roku 1816, która obce werbunki na terytorium tułczyjszem pod surową karą zabrania, prawomocnie istnieje jeszcze czy nie, ponieważ senat nie dał mu na zapytanie to żadnej odpowiedzi.

(Lid.)

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 25. kwietnia.)

Metal austr. 5% — 71³/₈; 4¹/₂% —. Akcy bank. 1139. Sardyn. 36¹/₈. Hiszpańskie 3% — 34⁷/₈. Polskie 500 L. 83⁷/₈.

Rosya.

(Rosyjsko-Amerykańska kompania.)

Z *Petersburgskich* wiadomości padajemy tu sprawozdanie o działaniach i postępach ważnej kompanii *Amerykańska* zwanęj, od 1797 roku istniejącej. Lecz nim do tego przystąpimy, uznaliśmy za stosowne umieścić kilka szczegółów geograficznych o posiadłościach Rosyjskich w Ameryce. Wyjmnijemy je z geografii Balbiego.

Ameryka rosyjska graniczy na północ z Oceanem północnym, na wschód z posiadłościami angielskimi, na południe z Oceanem spokojnym, na zachód z oceanem spokojnym, morzem i cieśniną Beringa i Oceanem północnym. Leży między 133° a 170° długości zachodniej i 55° a 71° szerokości północnej. Powierzchni ma 370,000 mil kwadratowych, 50,000 mieszkańców.

Część ta państwa rosyjskiego pod względem administracyjnym należy do Wschodniej Syberyi, i zależy bezpośrednio od rosyjsko-amerykańskiej kompanii. Powstała ona ze stowarzyszenia kupców, zawiązanego w Irkutsku, pod kierunkiem Szelechowa, któremu cesarz Paweł udzielił wyłączny przywilej na handel futrami na wyspach Aleutyńskich i w innych okolicach; cesarz Aleksander rozciągnął tu przywilej do całej rosyjskiej Ameryki. Stolica czyli główna fakto-

rja mieściła się początkowo na wyspie Kodiak; lecz gdy bobry morskie stawały się coraz rzadszemi koło wysp Aleutyńskich, musiano przedsiębrać wyprawy dalej na południo-wschód, polować na te zwierzęta w Archipelagu króla Jerzego, a ówczasowy gubernator Baranow założył tam Nowy-Archangelsk, który później stał się głównym zakładem i wraz stolicą posiadłości rosyjskich w Ameryce. Plemiona żyjące nad brzegami morza, prowadzą handel futrami z rosyjskimi poddanymi, i uznają władztwo Rosyi. Ameryka rosyjska dzieli się na ośm prowincyi, biorących nazwisko od głównych plemion, które w nich zamieszkują.

Dziennik *Petersburgskie wiadomości* podaje co następuje:

Kompania rosyjsko-amerykańska ogłosiła sprawozdanie z swych działań w 1849; jeden z dzienników Petersburgskich podaje te szczegóły w skróceniu:

Dochody kompanii wynosiły 717,965 rubli srebrem 65 kop. wydatków było 593,918 rubli 35 kop., po odtrąceniu zatem 10 procentu na kapitał zapasowy i 1/2 procentu na kapitał dla biednych, dywidenda na każdą akcyę wynosiła 15 rubli srebrem czyli po 10 procent czystego zysku. Zwracamy uwagę, że akcyę początkowo miały wartości nominalnej 150 rubli sr., dziś zaś sprzedają się po 275 rubli sr., wszystkich akcyi jest 7484.

Futer jak również wszelkiego rodzaju skór, ogonów i łap w r. 1849 przywieziono z kolonii 25,810 sztuk. Część ich zamieniono w Kiachcie na herbatę, część sprzedano w Irkutsku, Londynie, St. Petersburgu. Herbatę sprzedano w Niższym-Nowogrodzie i w Moskwie. W roku 1849 dwa okręta kompanii odbyły podróż około świata, pierwszy *Achta* wypłynął z Kronsztadu do kolonii, drugi *Sitka* z Nowo-Archangielska na morze Bałtyckie. Kompania rosyjskiego miała 7 okrętów żaglowych i 2 parostatki. Służących z pensjami było 697 osób, tak mężczyzn jak kobiet. Liczba mieszkańców kolonii tak Rosyan jak Kreolów, Aleutów, Kenajców, Czugacz, Kuryłów wynosi 9,091 głów. W szkole męskiej w Nowo-Archangielsku brało wychowanie 39 chłopców, w żeńskiej 39 dziewcząt. Oprócz tego w tamtejszem seminaryum znajdowało się 28 uczniów, pomiędzy tymi 5 krajowców; w Rosyi zaś na rachunek kompanii pobierało wychowanie 21 młodych ludzi. Stan zdrowia w kolonii był zadowalniający: odra która wiele ofiar zabrała w sąsiednich plemionach, nie dotknęła osad kompanii, wyjąwszy nadbrzeża zatoki Czugackiej a, nawet i tam nikt nie umarł od tej choroby. W Nowo-Archangielsku przez rok cały urodziło się osób 38, umarło 23.

Przemysł futrzany w ciągu 1849 roku szedł pomyślnie, zwłaszcza bobrowy około wysp Sanacho i Siemieniowskich, oraz na wyspie Auta; koni morskich bito mniej jak zwykle, albowiem do zwykłych swych legowisk przybywały w mniejszej liczbie jak dotąd i w czasie do polowania na nich niesposobnym. W skutek zabronienia polowania na lisy na wyspie Kodiak od 1849 i psów na wyspie Komandora od 1847, liczba ich tak wzrosła, że można było przystąpić znowu do polowania.

W 1849 w okolicy Nowo-Archangielskiego portu, około zatoki Katnianowskiej odkryto pokłady wapienia, z którego otrzymują wapno w dobrym gatunku. To odkrycie ważnem jest dla owego portu, dla braku bowiem wapna nie można było wznosić domów murowanych w tym porcie.

Główny dyrektor kolonii dowiedziawszy się o odkryciu złotych kopalni w Kalifornii, o nadejściu tam kolonistów oraz o wysokiej cenie towarów, wyprawił transporta europejskich i kolonialnych towarów do Kalifornii w wartości 181,983 rubli 60 kopijek asygnacyjnych; sprzedano przeszło połowę transportu i ztąd czystego zarobku zyskano 125,000 rubli asygnacjami. Okretem *Kniasz Menszczyków* wystanym do Kalifornii z owym ładunkiem, tak korzystnie spieniężonym wyprawiono porucznika górnych inżynierów Doroszyina. Otrzymałszy polecenia do zrobienia próby z płukaniem złota, Doroszyn z 10 robotnikami przystąpił do płukania złota na rzece Jubi i od 26. lutego do 16. kwietnia 1849 roku zdołał wypłukać 9700 pudów piasku, z którego zyskał złota czystego 11 funtów 53 zołotniki. Wydatek pokryto z górą zyskiem z sprzedanych towarów; za zarobione w Kalifornii złoto i pieniądze z sprzedaży towarów kupiono za 110,000 rubli asygnacjami okręt trzechmasztowy dębowy, zwany *Szelechow*, zapłacono wszystkie wydatki wyprawy do Kalifornii i przywieziono do Nowo-Archangielska złotych i srebrnej monety za 39,300 rubli asygnacyjnych oraz trzy pudy, 37 funtów i 85 zołotniki złotego piasku, za które dostano 44,220 rubli 54 kop. srebrem.

Zmienność cen również jak potrzeby towarów w Kalifornii sprawiają, że sprzedaż przedmiotów przywożonych tam przez statki kompanii nie zawsze jednakowy zysk daje. Dla pewności zysków w handlu z Kalifornią należy mieć koniecznie w San Francisco stałego ajenta, któryby mógł na miejscu poznawać potrzeby emigrantów, dlatego główny zarząd kompanii mianował swym ajentem w San Francisco, tymczasowo na trzy lata, poczesnego obywatela Kostromitika.

Oprócz stosunków z Kalifornią, kompania handel prowadziła z Kamczatką i wyspami Sandwich, przywożąc z tych konieczną dla kolonii i dla Kamczatki sól. Dziś głównym zarządcą kolonii rosyjsko-amerykańskiej kompanii jest kapitan 2 stopnia Rozenberg.

(Gaz. Warsz.)

Grecya.

(Środki przeciw rozbojom. — Izba deputowanych.)

Z Aten donoszą z 18. kwietnia: Rząd tutejszy przedsięwzięł nareszcie stanowcze środki dla położenia tamy rozbojom w wscho-

dniej części greckiego państwa. Wysłano tam znaczne oddziały wojska. — Izba deputowanych zajmowała się na ostatnich swych posiedzeniach obradami nad ustanowieniem płacy dla wojsk lądowych, i przyjęła w tej mierze ustawę potrzebną większością głosów. — Ze strony rządu przedłożono parlamentowi projekt, według którego utworzone być mają na koszt królewski „Phalangi“, t. j. domy przytułku dla pokaleczonych i styrynych w wojnie o niepodległość wojowników. (L. k. a.)

Tureya.

(Firman sułtański.)

Z **Canea** na wyspie **Kandyi** piszą z 10. kwietnia: Właśnie co ogłoszono firman sułtański w sprawie stanowczego uregulowania dziesięciny. Podatek ten był potąd dla mieszkańców wyspy zbyt uciążliwy, zaczęli odnoszące się w tej mierze postanowienie dywanu przyjęto z powszechną radością.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Żółkiewskim.)

Żółkiew, 22. kwietnia. W pierwszej połowie kwietnia sprzedawano na targach w Żółkwi, Bełzie i Krystynopolu w przecięciu korzec pszenicy po 18r.48k.—16r.40k.—19r.; żyta 14r.—13r.—14r. 30k.; jęczmienia 10r.9k.—10r.—12r.; owsa 7r.—6r.40k.—6r.; hreczki 10r.—8r.—10r.30k.; kartofli 6r.—4r.—5r. Cetnar siana po 4r.—3r.45k.—0. Za sąg drzewa twardego płacono 22r.—11r.15k.—10r., miękkiego 17r.—8r.45k.—8r.30k. Funta mięsa wołowego kosztował 11k.—8k.—7k. i garniec okowity 4r.—2r.30k.—2r.20k. w. w. Kurudzy, nasienia konicza i wełny nie było w handlu.

Kurs lwowski.

Dnia 2. maja.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	6	4	6	7
Dukat cesarski	6	8	6	12
Półimperyal zł. rosyjski	10	35	10	40
Rubel śr. rosyjski	2	2	2	3
Talar pruski	1	55	1	57
Polski kurant i pięciozłotówk.	1	30	1	31
Galicyskie listy zastawne za 100 złr.	89	23	89	40

(Kurs wekslowy wiedeński z 29. kwietnia.)

Amsterdam 185½ p. 2. m. Augsburg 133 l. uso. Frankfurt 132½ p. 2. m. Genua 155 p. 2. m. Hamburg 194¾ l. 2. m. Liwurna 129½ l. 2. m. Londyn 13 l. 2. m. Marsylia 156¾ l. 2. m. Paryż 156¾. Bukareszt 211. Konstantynopol 346. Agio duk. ces. 37⅞.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 1. maja.

Hr. Cetner Elżbieta, z Podkamina. — PP. Augustynowicz Bolesław, ze Złoczowa. — Bogucki Tomasz, z Leśniowic. — Radziejowski Klemens, z Kłodzianka. — Lang Ignacy, z Wolicy.

Przedwczoraj otwarto nam śpiewaczą scenę operą: „**Córka Pułku**.“ Publiczność bardzo licznie zebrana chwaliła przedewszystkiem doskonałą dyrekcję nowo-przybyłego kapelmistrza p. Hauser, bo w rzeczy samej orkiestra pod jego kierunkiem wydała się odrodzoną, tak wszystko szło z precyzją i z rzadką u nas potąd dokładnością w chórach. Głosu i dźwięku dyrektor najlepszy nie poprawi; w tém zaleta samego operzysty, a publiczność światła rozróżniać ją umiała, bo słyszeliśmy przy każdym śpiewaku w oklaskach nie małą różnicę. Tenor p. *Püts* otrzymał je, najmniej; partya nie odpowiadała objętości głosu jego; znawcy oczekują po nim więcej metody i dźwięku. Córka Pułku sama, panna *Uets*, zjednała wdziękiem i powabą ruchów na pierwszym wstępie nie małe względy, i zasłużyła na nie w drugim akcie, gdy po przełamaniu trwożliwości zwykłej w paniencie młodej przy pierwszym wystąpieniu, nabrała otuchy, jakiej łaskawe oklaski publiczności jej dodały. Pan *Freund*, basista nie miał w tej operze pola do popisu, ale zapowiada szczęśliwą akwizycję. W sobotę usłyszymy „Niemę z Portici“; co się uda wiernie doniesiemy.

Mówiąc o muzyce, możeby czytelnicy radzi wiedzieć, ktoto był ów Augustin, którego imię wstawilo się po świecie w tradycyjnjej po wszystkich zakątkach melodyi „*Mein lieber Augustin*.“ Oto siedemnastym wieku żył w Wiedniu uliczny śpiewak tego imienia znany z wałęsu po domach. W roku 1679 w czasie grasującej morowej zarazy, może dla prezerwatywy upił się i piany leżał bez duszy na drodze. Grabarze w mniemaniu że powietrzem rażony, zagrabilili Au-

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 1. maja.

PP. Andrzejowski Piotr, c. k. radzca gub. i starosta obw., do Złoczowa. Bochyński, c. k. radzca gub. i starosta obw., do Krakowa. — Zbrozek Antoni, do Wierzbicy. — Borkowski Henryk, do Laszek. — Romaszkan August, do Uherska. — Zagórski Mieczysław, do Wołkowa. — Rozwadowski Włodzimierz, do Złoczowa.

Przeгляд

spozrzezeń meteorologicznych w miesiącu kwietniu.

Sredni nacisk powietrza w tym miesiącu był = 27" 11" 9"; największy = 28" 1" 9" był podczas połud.-wschod. wiatru dnia 11., najmniejszy = 27" 6" 4" spostrzeżono podczas połud.-zach. wiatru dnia 26., zkąd wynika dyferencya między największym a najmniejszym naciskiem powietrza = 7" 5" linii wiedz., którą w porównaniu z poprzedniemi miesiącami małą nazwać można. Średnie ciepło było = + 7,26°; największe = + 21° było 26.; (przypadło razem z najniższym stanem barometru) najmniejsze = - 0,5° spostrzeżono dnia 1. W kwietniu 1850 było średnie ciepło miesięczne = 3,12°, największe = 12,5° przypadło dnia 12., najmniejsze = - 7,5° dnia 2. Całkiem pogodnych dni było 6, półpogodnych 15, całkiem pochmurnych 9. Słońce świeciło 27 dni, mgła była 5 dni. Dészcz padał w 13 dniach tylko 3 razy, dnia 26., 29. i 30. w pożądanjej ilości. Panujący kierunek wiatru: Z.—Połud.Z.—Połud.W. Burzliwych dni było 4. Pierwsze łyskanie się postrzegłem 25. wieczorem o pół do dziewiętej; pierwsze burze 26go w dzień najniższego stanu barometru i największego ciepła, o 5tej godzinie wieczór z połud.wschod. strony. Jaskółki i słowiki przyleciały dnia 19. *Prunus armeniaca* morela, *amygdalus persica* brzoskwinia, i *prunus cerasus* ranna czereśnia zakwitły 20go, a w zeszłym roku aż 10. maja; *prunus padus* czerecha 24; *pyrus malus* jabłoni zakwitła już 28., zeszł. roku aż 18. maja. Chłodne, dla ogrodników bardzo nieprzyjemne powietrze w maju, które się 12., 13. i 14. b. r. kończy z dniami śś. Pankracego, Serwazego i Bonifacego, przypadło w tym roku właśnie w tych samych dniach w kwietniu. Jare i zimowe zasiewy wyglądają doskonale; zimowe były dnia 30. już na stopę wysokie; drzewa owocowe są w pełnym kwiecie i obiecują również piękne zbiory, których dla nas potrzeba.

Dr. Aleksander Zawadzki.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 1. maja.

Pora	Barometr wmiarzewied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan tem- peratury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god.zr.	27 11 5	+ 4°	+ 13°	zachodni	pogoda ☉
2 god.pp.	27 11 2	+ 12°	+ 4°	połud.-zachodni	pochm. "
10 g. w.	27 11 1	+ 6°		zachodni	pogoda "

TEATR.

Dziś: dramat polski: „**Karol XII.**“

Jutro: opera niem.: „**Montecchi und Capuletti.**“

gustyna na cmentarz, i złożyli tymczasowie w otwartym między umarłymi grobie, nim go nazajutrz nowym nawozem zagrzebią. Nocą między trupami przyszedł geniusz do przytomności, i ze dniem wywleczony śpiewał jeszcze lat potem kilka sławę swą pogrobową, i dla tego się uniesmiertelniał.

Czytamy w „*Czasie*“, jakoby w Krakowie rozeszła się wiadomość, iż „w piątek u nas we Lwowie powstał był rozruch z powodu przenoszenia się Izraelitów do ulic zamieszkałych przez Chrześcian, do poskromienia którego użycie wojska okazało się potrzebnem.“ — Żydom naszym nikt wody nie maści; a wojsko potąd wychodziło na paradę tylko i musztrę.

Nas doszła wiadomość innego rodzaju z *Białej*, a w wyrazach osobliwych na chwałę bożą i sławę Krakowa. Kościołowi katolickiemu w Białej przysłużył się, jak korespondent pisze, znakomity malarz Krakowski pan *Hrazik*, obrazem przedstawiającym Chrystusa Pana, w chwili „*Consumatum est*“ w wysokości stóp półtrzydziestu a na siedm szerokości. Rysunek, koloryt, wdzięk i wyraz twarzy tak ujmujący, że gmina sąsiednia Biłska wydała dziekczynny dokument skromnemu artyście wychwalający talent i jego zasługę. — Nie mając poręczyciela, a zbyt odlegli, by osobiście sprawdzić, powtarzamy wyrazy w tej mierze dla Krakowa pochwalne nieznanego nam korespondenta — (na podpisie: Kmeatz, budowniczy, architekt i obywatel w Białej) — w najszczerzej chęci, by nas pojednał z zaufaniem, jakie nieznanym korespondentom szczerze dawać byśmy chcieli.